

B

A

O

U

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

(ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્થાપિત)

“જ્યોર્તિમય” પરિસર,

શ્રી બાલાજી મંદિરની સામે, સરખેજ-ગાંધીનગર હાઈવે,

છારોડી, અમદાવાદ-૩૮૨ ૪૮૧

E-mail: feedback@baou.edu.in Website : www.baou.edu.in

સત્રીયકાર્ય જાન્યુઆરી – ૨૦૧૬

પાઠ્યક્રમ શીર્ષક

ડિપ્લોમા ઈન મધર એન્ડ ચાઈલ્ડ હેલ્થ એન્ડ ફેમીલી વૅલફર

DMCH-01 to 04

માતૃબાળ સ્વાસ્થ્ય અને સગર્ભા માતાની સારવાર	:- DMCH : 01
પ્રસૂતિ દરમ્યાન અને પ્રસૂતિ પછીની સારવાર	:- DMCH :-02
નવજાત શિશુ સંભાળ	:- DMCH :-03
કુટુંબનિયોજન અને સ્ત્રીઓની સામાન્ય તકલીફોનું નિરાકરણ	:- DMCH :-04

અગત્યની સૂચનાઓ

- ✓ વિદ્યાર્થીઓએ પોતાના પાઠ્યક્રમોના સ્વાધ્યાયકાર્યો યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઈટ પરથી મેળવવાના રહેશે.
- ✓ સત્રાંત પરીક્ષા આપવા માટે સ્વાધ્યાય કાર્ય રજૂ કરવા ફરજિયાત છે. સ્વાધ્યાયકાર્ય જમા કરાવેલ નહીં હોય, તો પરીક્ષા ફોર્મ સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- ✓ તૈયાર કરેલ સ્વાધ્યાયકાર્યો યુનિવર્સિટી પર જમા કરાવવાની છેલ્લી તારીખ ૩૦/૧૨/૨૦૧૬ છે. આ તારીખ પછી વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા મોકલાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્યો સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- ✓ જમા કરાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્યોની પહોંચ રાખવી ફરજિયાત છે.
- ✓ વિદ્યાર્થીઓએ નિયત સમય મર્યાદામાં સ્વાધ્યાયકાર્યો યુનિવર્સિટી પર જમા કરાવવા તેમજ મૂલ્યાંકન થયા બાદ મૂલ્યાંકન પત્રક સાથેના સ્વાધ્યાયકાર્યો યુનિવર્સિટી પરથી અવશ્ય પરત લેવા.
- ✓ ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમમાં પાસ થવા માટે 50 માર્ક્સ જરૂરી છે.

પ્રિય વિદ્યાર્થી મિત્રો

આ સ્વાધ્યાયકાર્યો 'ડિપ્લોમા ઈન મધર એન્ડ ચાઈલ્ડ હેલ્થ એન્ડ ફેમીલી વેલફેર' અભ્યાસક્રમનાં છે. દૂરવર્તી શિક્ષણમાં અભ્યાસ માટે દરેક અભ્યાસક્રમમાં પાઠ્યક્રમ દીઠ સ્વાધ્યાયકાર્ય રજૂ કરવા ફરજિયાત છે. ઓગષ્ટ-૨૦૦૯ પહેલાં ૪ ક્રેડીટના પાઠ્યક્રમ માટે બે સ્વાધ્યાયકાર્યો ૮ ક્રેડીટના પાઠ્યક્રમ માટે ૩ સ્વાધ્યાયકાર્યો હતા. ઓગષ્ટ-૨૦૦૯ થી (APB મંજૂરીથી) પાઠ્યક્રમ દીઠ એક એક સ્વાધ્યાયકાર્ય રજૂ કરવાની નવી પદ્ધતિ શરૂ થયેલ છે. તેથી આપને પાઠ્યક્રમ દીઠ એક એક સ્વાધ્યાયકાર્ય જે યુનિવર્સિટી પરથી મેળવવાના હોય અને તેને નિશ્ચિત થયેલ છેલ્લી તારીખ પહેલા અધ્યયનના આધારે તૈયાર કરી યુનિવર્સિટી પર જમાં કરાવવાના છે. દરેક સ્વાધ્યાયકાર્ય માટે ૧૦૦ ગુણ નિશ્ચિત છે જેમાં પાસ થવા માટે ૫૦ ગુણ જરૂરી છે. પરિણામમાં તેનો ભારાંક ૩૦% છે.

આ સત્રીયકાર્યનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય પરીક્ષા માટેની પૂર્વ તૈયારી છે. સત્રીયકાર્યમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોનું માળખું પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રો જેવું હોય છે. પ્રશ્નોના જવાબમાં અભ્યાસ સામગ્રીનું પુનરાવર્ત કરવાનું નથી હોતું. તમે વાંચનથી જે શીખ્યા છો, જે સમજ્યા છો, તે પોતાની ભાષામાં લખવાનું હોય છે. જેથી તમે સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાની કામગીરી ગંભીરતાથી કરશો.

તમારે પાઠ્યક્રમના સ્વાધ્યાયકાર્યોમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોના જવાબ લખતા પહેલા પ્રથમ પાના ઉપર નીચે મુજબની માહિતી લખવી જરૂરી છે.

- પૂરું નામ :- _____
- સરનામું :- _____
- નોંધણી નંબર :- _____
- અભ્યાસક્રમ :- _____
- પાઠ્યક્રમ :- _____
- સ્વાધ્યાય સંખ્યા :- _____

અમે ઈચ્છીએ છીએ કે તમે દરેક સત્રીયકાર્ય અલગ અલગ ચોપડામાં સુંદર ભાષામાં ઉપર દર્શાવેલ મુજબની માહિતી સાથે છેલ્લી તારીખ પહેલા યુનિવર્સિટી પર મોકલી આપશો.

શુભેચ્છા સહ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- DMCH-01 :- માતૃબાળ સ્વાસ્થ્ય અને સગર્ભા માતાની સારવાર

સત્રીયકાર્ય કોડ :- DMCH-01/AST-01/TMA/2016

(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

યુનિવર્સિટીને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- ૩૦/૧૨/૨૦૧૬

(કુલ ગુણ:-100)

વિભાગ-ક વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.

(૨×૨૦=૪૦)

૧ માતા અને બાળ આરોગ્યને અસર કરતા પરિબળો જણાવો.

અથવા

મધુપ્રમેહ એટલે શું? તેની સગર્ભામાતા ઉપર તથા ગર્ભસ્થ બાળક ઉપર શું અસર થાય છે તે સમજાવી તેની સારવાર જણાવો.

૨ માતાની સામાન્ય મુશ્કેલીઓ અને નિવારણ જણાવો.

અથવા

હૃદયરોગ એટલે શું? હૃદયરોગની સગર્ભામાતા ઉપર શું અસર થાય છે સમજાવો.

વિભાગ-ખ મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો. (ગમે તે બે)

(૨×૧૫=૩૦)

૧ કુપોષણ એટલે શું? તેના કારણો લક્ષણો નિદાન જણાવો.

૨ કસુવાવડ એટલે શું? તેના કારણો પ્રકારો તથા સારવાર જણાવો.

૩ બાળકોમાં વિકાસ અને વૃદ્ધિ વિશે સમજાવો.

૪ નવજાત શિશુની સંભાળના મુખ્ય તબક્કાઓ જણાવો.

વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે ચાર)

(૪×૫=૨૦)

૧ સગર્ભાવસ્થા દરમ્યાન થતી તકલીફો જણાવો.

૨ રજો નિવૃત્તિ એટલે શું? તેની સમસ્યાઓ જણાવો.

૩ જોડકા બાળકોવાળી સગર્ભાવસ્થાનું નિદાન તથા જોખમો જણાવો?

૪ હૃદયરોગના લક્ષણો અને તેની સારવાર જણાવો?

૫ ક્ષયરોગવાળા દર્દીની સંભાળ તથા સારવાર જણાવો?

વિભાગ-ઘ ખાલીજગ્યા પૂરો.

(૧૦×૧=૧૦)

૧ ગર્ભાશયના શરીરની દિવાલો ----- સાથે જોડાયેલી છે.

૨ કલ્લા-પ્રસૂતિ પીડા ઉપડે ત્યારે ----- પ્રસૂતિ કરાવે છે.

૩ ગુપ્તાંગો સ્વચ્છ રાખવા ----- થી સફાઈ કરવી જોઈએ.

૪ હૂંફાળા પાણીમાં ભેળવી ----- માર્ગને ધોવો જોઈએ.

૫ યોનિમાર્ગમાંથી ----- ભાતના ઓસામણ જેવું સફેદ પાણી પડે છે.

૬ યોનિમાર્ગ અને ગર્ભાશયનું મુખ----- અને ----- દેખાય છે.

૭ પેશાબ કરતી સમયે અત્યંત ----- થાય છે.

૮ ----- વર્ષની સ્ત્રીને પોષણની સૌથી વધારે જરૂર હોય છે.

૯ બે બાળકો વચ્ચેનો સમયગાળો ----- હોય છે.

૧૦ ----- બાળકો હોય તે માતામાં માંદગી અને મૃત્યુ વધારે જોવા મળે છે.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- DMCH-02 :- પ્રસૂતિ દરમ્યાન ને પ્રસૂતિ પછીની સારવાર

સત્રીયકાર્ય કોડ :- DMCH-02/AST-01/TMA/2016

(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

યુનિવર્સિટીને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- ૩૦/૧૨/૨૦૧૬

(કુલ ગુણ:-100)

વિભાગ-ક વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.

(૨×૨૦=૪૦)

૧ સ્તનપાન એટલે શું? સ્તનપાન દરમ્યાન ધ્યાનમાં રાખવાના મુદ્દાઓ જણાવો.
અથવા

પ્રસૂતાવસ્થા ની સંભાળ અને સારવારના મુદ્દા જણાવો.

૨ પ્રસૂતાવસ્થાના ચેપના ભયજનક કારણો જણાવો.

અથવા

નાળનો ભાગ ગર્ભાશયના મુખ પાસે હોય તે તમે કેવી રીતે જાણી શકશો? જણાવો.

વિભાગ-ખ મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો. (ગમે તે બે)

(૨×૧૫=૩૦)

૧ પ્રસૂતાવસ્થાની શારીરિક કસરતો જણાવો.

૨ ફેફસામાં લોહીનું ગંઠાવું વિશે સમજાવો.

૩ પ્રસૂતાવસ્થામાં તાવના કારણો જણાવો.

૪ સગર્ભાવસ્થા દરમ્યાન થતા જોખમો જણાવો.

વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે ચાર)

(૪×૫=૨૦)

૧ ધાવણ ન આવવાના કારણો જણાવો.

૨ બાળક ઊંધું હોવાના કારણો જણાવો.

૩ રસીની જાળવણીની માહિતી આપો.

૪ ગર્ભાશયના મુખ પર ચાંદી પડવાના કારણો જણાવો.

૫ સ્વચ્છ પંચકના પાંચ સિધ્ધાંતો સમજાવો.

વિભાગ-ઘ ખાલીજગ્યા પુરો (ગમે તે દશ)

(૧૦×૧=૧૦)

૧ પ્રસૂતા સ્ત્રીએ પેશાબ તથા ઝાડો કર્યા બાદ _____ કરવું જોઈએ.

૨ ગર્ભાશયની અંદરની દિવાલ _____ પડમાં વહેંચાઈ છે.

૩ _____ બાળકના કદના પ્રમાણમાં પહોળો થાય છે.

૪ બાળકના ધબકારા દર _____ મિનિટે સાંભળો.

૫ સ્ત્રીના પેટ અને જાંઘનો ભાગ સ્વચ્છ _____ ઢાંકો.

૬ પ્રસૂતિ સમયે _____ વજનમાં લગભગ ૩૦૦ ગ્રામ જેટલું હોય છે.

૭ પ્રસૂતિ બાદ ઓળનું સ્થાન લગભગ _____ સે.મી. જેટલું હોય છે.

૮ પ્રસૂતિ બાદ ગર્ભાશયનો નીચેનો ભાગ _____ અને ----- થઈ જાય છે.

૯ પ્રસૂતિ બાદ છ મહિના સુધી _____ ની ગોળીઓ લેવી જરૂરી છે.

૧૦ જોડિયા બાળકોની પ્રસૂતિ વચ્ચે _____ મિનિટથી વધુ સમય ન હોવો જોઈએ.

૧૧ પાંડુરોગના નિવારણ માટે ----- ની ગોળીઓ લેવી જોઈએ.

૧૨ કાચી પ્રસૂતિ રોકવા સગર્ભા માતાને પૂરતો ----- આપવો જોઈએ.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- DMCH-03 :- નવજાત શિશુ સંભાળ

સત્રીયકાર્ય કોડ :- DMCH-03 :- /AST-01/TMA/2016

(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

યુનિવર્સિટીને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- ૩૦/૧૨/૨૦૧૬

(કુલ ગુણ:-100)

વિભાગ-ક	વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.	(૨×૨૦=૪૦)
૧	આધુનિક કઈ-કઈ રસીઓ છે? ટાઈફોઈડ વિશે માહિતી આપી તેની રસીની માહિતી આપો. અથવા નવજાત શિશુની જન્મ પછીની સંભાળ સવિસ્તાર સમજાવો.	
૨	ઝેરી કમળો એટલે શું? હિપેટાઈટીસ-બી વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. અથવા ખોરાકના ઘટકો કેટલા છે. તેના વિશે સમજાવો.	
વિભાગ-ખ	મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો. (ગમે તે બે)	(૨×૧૫=૩૦)
૧	બાળલકવા વિશે સમજાવો.	
૨	નવજાત શિશુની સામાન્ય સમસ્યાઓ જણાવો.	
૩	નવજાત શિશુના આહાર વિશે સમજાવો.	
૪	આંચકીના મુખ્ય કારણો જણાવો.	
વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે ચાર)		(૪×૫=૨૦)
૧	હડકવા વિશે સમજાવો.	
૨	કોલોસ્ટ્રમ વિશે માહિતી આપો.	
૩	ઝાડા ઊલ્ટી થવાના કારણો જણાવો.	
૪	કૃમિ વિશે માહિતી આપો.	
૫	ઓરીની રસી વિશે સમજાવો.	
વિભાગ-ઘ	ખાલીજગ્યા પુરો (ગમે તે દશ)	(૧૦×૧=૧૦)
૧	_____નામના જીવાણુ મોં વાટે જવાથી ધનુર થાય છે.	
૨	_____ની દવાથી સાફ કરી ધનુરની રસી મૂકાવી દેવી સલાહભર્યું છે.	
૩	ઊંટાટિયો એટલે _____ કહેવાય છે.	
૪	ઊંટાટિયું થવાથી બાળકના _____માં સોજો આવી ચાંદા પડે છે.	
૫	બાળકને આંચકી આવે તો મગજમાં _____ આવે છે.	
૬	_____સાલમાં શીતળા રોગ નાબૂદ કર્યો છે.	
૭	ધનુર થયેલ દર્દીને _____ની ગોળી આપવાથી ફાયદો થાય છે.	
૮	હડકવામાં _____રસી અપાય છે.	
૯	_____સાલમાં પોલિયોની રસી શોધી હતી.	
૧૦	સામાન્ય તાવમાં બાળકને _____ગોળી અપાય છે.	
૧૧	કમળાની તપાસ _____અને _____ આવેતો નક્કી થાય છે.	
૧૨	સાદા કમળાને ઝેરી કમળાથી જુદો પાડવા _____ની તપાસ જરૂરી છે.	

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- DMCH-04 :- કુટુંબનિયોજન અને સ્ત્રીઓની સામાન્ય તકલીફોનું નિરાકરણ

સત્રીયકાર્ય કોડ :- :- DMCH-04 /AST-01/TMA/2016

(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

યુનિવર્સિટીને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- ૩૦/૧૨/૨૦૧૬		(કુલ ગુણ:-100)
વિભાગ-ક	વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.	(૨×૨૦=૪૦)
૧	સંપરામર્શ એટલે શું? વિગતવાર ચર્ચા કરો. અથવા માસિક સ્ત્રાવને લગતી મુશ્કેલીઓની ચર્ચા કરો.	
૨	કુટુંબ નિયોજન ની આવશ્યકતા જણાવી ગર્ભ નિરોધક પધ્ધતિઓ વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપો. અથવા કિશોરવસ્થા દરમ્યાન થતી મુશ્કેલીઓની વિગતવાર માહિતી આપો.	
વિભાગ-ખ	મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો. (ગમે તે બે)	(૨×૧૫=૩૦)
૧	એઈડ્સ શું છે સમજાવો.	
૨	બે બાળકોના જન્મ વચ્ચે અપૂરતા અંતરના ભયસ્થાનો વિશે માહિતી આપો.	
૩	કસુવાવડ એટલે શું? તેના વિશે સમજાવો.	
૪	પ્રજનન સ્વાસ્થ્ય એટલે શું? તેના વિશે સમજાવો.	
વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે ચાર)		(૪×૫=૨૦)
૧	ગર્ભનિરોધના વિવિધ સિધ્ધાંતો જણાવો.	
૨	કુટુંબ નિયોજનની પધ્ધતિઓ જણાવો.	
૩	ગર્ભ નિરોધના વિવિધ સાધનો વિશે સમજાવો.	
૪	સ્ત્રી વંધીકરણ વિશે સમજાવો.	
૫	ગર્ભાશયમાં સાધન મૂકવાની પધ્ધતિઓ જણાવો.	
વિભાગ-ઘ	ખાલીજગ્યા પુરો (ગમે તે દશ)	(૧૦×૧=૧૦)
૧	માસિક સ્ત્રાવ _____ થી _____ વર્ષની વયે આવે છે.	
૨	માસિકનું ઘટનાચક્ર _____ થી _____ દિવસનો હોય છે.	
૩	માસિક સ્ત્રાવ શરૂ થતા પહેલાની બેચેની ચીડિયાપણું _____ વર્ષે શરૂ થાય છે.	
૪	_____ થી _____ વર્ષની વયનો સમયગાળો તરુણાવસ્થાનો ગાળો છે.	
૫	કોઈ ગર્ભપાત કરાવે તો તેને _____ થી _____ વર્ષ સુધીની કેદનીસજાની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે.	
૬	_____ રોકો તો ગર્ભપાતથી બચી શકાય.	
૭	_____ સુરક્ષિત ન હોય તો જીવલેણ નીવડી શકે છે.	
૮	_____ એ ગર્ભપાત સુવિધાનો અગત્યનો ભાગ છે.	
૯	સ્ત્રી અને પુરુષ પ્રજનન તંત્ર _____ છે.	
૧૦	ખભા નિતંબ કરતા _____ થાય છે.	
૧૧	વૃષણ કોથળીમાં _____ થાય છે.	
૧૨	_____ એ સ્ત્રીના પુષ્પ થયાની નિશાની છે.	